

ISO-BRITANNIAN LUOVIEN ALOJEN OHJELMAT, STRATEGIAT JA SELVITYKSET

Katsaus luoviin toimialoihin Iso-Britannian hallinnossa

cupore

KATSAUS LUOVIIN TOIMIALOIHIN ISO-BRITANNIAN HALLINNOSSA	Error! Bookmark not defined.
Iso-Britannian kulttuurihallinto	3
<i>Organisaatorakenne</i>	3
<i>DCMS Department for Culture, Media and Sport</i>	3
<i>Non-Departmental Public Bodies (NDPBs)</i>	4
<i>Arts Council England ACE</i>	4
<i>Skotlanti</i>	4
<i>Wales</i>	5
<i>Pohjois-Irlanti</i>	5
Muita luovien toimialojen kehittämiseen liittyviä organisaatioita.....	5
<i>NESTA, National Endowment for Science, Technology, and the Arts</i>	5
<i>BIS, Department for Business, Innovation and Skills</i>	5
Luovat toimialat – politiikkaa ja ohjelmia	5
<i>Nykytilanne</i>	7
<i>Creative Economy Programme CEP</i>	7
<i>Esimerkkejä alueellisista ja paikallisista aloitteista</i>	8
Lähteet	9
Tietoa internetissä	Error! Bookmark not defined.

Iso-Britannian kulttuurihallinto

Organisaatiorakenne

Iso-Britannian parlamentti ja hallitus vastaavat kaikista kulttuuriasioista Englannissa sekä joistakin asioista, kuten radio- ja televisiotoiminnasta koko Britannian alueella. Skotlannissa, Walesissa ja Pohjois-Irlannissa suurin osa kulttuuriasioista on aluehallinnon vastuulla. Scotland Act 1998, Government of Wales Act 1998 ja Northern Ireland Act 1998 määrittelevät mitkä asiat jäävät valtakunnan hallinnon vastuulle kullakin alueella. Lisäksi Skotlannin ja Pohjois-Irlannin paikallishallinnolla on ensisijainen lainsäädäntövalta alueellaan niiden vastuulle määritellyillä politiikkaosa-alueilla, kun taas Wales on riippuvaisempi Iso-Britannian parlamentista ja hallituksesta. Esimerkiksi Walesin elokuvaalainsäädäntö ja -politiikka ovat Iso-Britannian ”kulttuuriministeriö” DCMS:n vastuulla. Englannissa alueellisista kulttuuripolitiikoista vastaavat paikalliset, DCMS:n sektoreilla toimivat virastot. Jokaisella kahdeksalla alueella, Lontoo poisluettuna, on oma alueellinen kulttuurikonsortio. Konsortiot tekevät yhteistyötä muiden alueellisten toimijoiden kanssa.

DCMS Department for Culture, Media and Sport

Kulttuuriasioista vastaava Department for Culture, Media and Sport (DCMS) -ministeriö aloitti toimintansa vuonna 1997. Sen edeltäjä oli vuonna 1992 perustettu Department of National Heritage. DCMS vastaa Englannissa sijaitsevista museoista ja gallerioista, Englannin Arts Councilista, UK Film Councilista, British Librarysta ja muista kansallisista kulttuuri- ja perinneorganisaatioista. Tämän lisäksi DCMS:llä on luovia toimialoja, televisio- ja radiotoimintaa, kansallista

rahapelitoimintaa (National Lottery) ja muita rahapelejä sekä kulttuuriesineiden maastavientiä koskevia säätelytehtäviä. DCMS:n vastuulla ovat myös Lontoon olympialaiset 2012.

DCMS -ministeriötä johtaa Secretary of State, jonka alaisina toimivat kulttuuri-, luovien toimialojen ja urheiluministerit. Secretary of State on päävastuussa ministeriön toiminnasta. Kesäkuussa 2009 tapahtuneen organisaatiomuutoksen jälkeen kulttuuriministeri on vastannut taiteesta, arkkitehtuurista ja kuninkaallisista puistoista, muodin toimialasta, perinneasioista, museoista ja gallerioista, kirjastoista sekä matkailusta. Urheiluministeri taas vastaa urheilusta, kansallisesta rahapelitoiminnasta, lisensoinnista sekä alueellisista ja paikallistason politiikoista. Uuden luovien toimialojen ministerin vastuulla ovat luovat toimialat, osa kansallisesta rahapelitoiminnasta, ministeriön toiminnan kehittämiseen, kestävään kehitykseen ja Digital Britain -raporttiin liittyvät asiat DCMS:n osalta. Lisäksi parlamentin alahuoneella on oma Culture, Media and Sport -komitea, joka valvoo DCMS:n ja siihen liittyvien osastojen rahankäyttöä, hallintoa ja politiikkaa.

Non-Departmental Public Bodies (NDPBs)

Kulttuurirahoitus Iso-Britanniassa tapahtuu arm's length-periaattella riippumattomien julkishallinnon yksiköiden (non-departmental public bodies NDPBs) kautta. Nämä sisältävät taide-, urheilu-, elokuva- ja perinneasioista vastaavia organisaatioita Englannissa, Skotlannissa, Walesissa ja Pohjois-Irlannissa. Myös monet museot ovat hallintomuodoltaan NDPB:tä. Englannissa tai koko Iso-Britannian alueella toimivat NDPB:t saavat rahoituksensa suoraan DCMS:ltä. Rahoituspäätökset tehdään kolmeksi vuodeksi kerrallaan

Arts Council England ACE

ACE perustettiin vuonna 1994, kun silloinen Iso-Britannian Arts Council jaettiin Englannin, Skotlannin ja Walesin alueelliseksi toimikunniksi. ACE toimii DCMS:n alaisena riippumattomana julkishallinnon yksikkönä (NDPB). Nykymuodossaan ACE luotiin vuonna 2002 sulauttamalla Englannin alueelliset taidelautakunnat ACE:en.

Skotlanti

Skotlannin aluehallinto (Scottish Parliament and Executive) vastaa kulttuuriasioista Skotlannissa. Europe, External Affairs and Culture (EEAC) -direktoraatti vastaa taidetta, elokuvaa, arkkitehtuuria, kulttuuriperintöä, gaelin kieltä, matkailua ja urheilua koskevasta politiikasta. Se vastaa myös radio- ja televisiotoiminnasta ja kansallisesta rahapelitoiminnasta (National Lottery) Skotlannin alueella. EEAC myöntää valtionapua monille kulttuurialan NDPB:lle kuten Skotlannin Arts Councilille, Scottish Screenille, kolmelle kansalliselle instituutiolle (museo, galleria, kirjasto) ja gaelin kielen ja kulttuurin edistämiseen. Lisäksi Skotlannin aluehallinnon Cultural Policy Department tukee suoraan kirjastolautakuntaa (Scottish Libraries and Information Council) sekä museolautakuntaa (Scottish Museum Council). Skotlannin Arts Council ja tv- ja elokuva-alan kehittäjäviranomaisen Scottish Screen yhdistetään uudeksi Creative Scotland -organisaatioksi, jonka on määrä aloittaa toimintansa vuoden 2010 alussa.

Wales

Walesin aluehallinto (the National Assembly for Wales and Welsh Assembly Government) vastaa kulttuuriasioista Walesissa. Aluehallinnossa kulttuuri-, kymrin kieli- ja urheiluministeri vastaa taiteesta, museoista, arkistoista ja kirjastoista, kieliasioista, kulttuuriperinnöstä, urheilusta sekä rahapeleistä. Aluehallinnon alaisina ja sen rahoittamina yksiköinä toimivat Walesin Arts Council, kymrin kieli -lautakunta (Welsh Language Board), urheiluneuvosto (Sports Council for Wales) sekä Walesin kansalliskirjasto ja -museo.

Pohjois-Irlanti

Pohjois-Irlannin aluehallinnossa (Northern Ireland Assembly and Executive) Department of Culture, Arts and Leisure (DCAL) -ministeriön vastuualueita ovat taide ja kulttuuri, luovuus, elokuva, museot, kirjastot, arkistot, urheilu ja vapaa-aika, kieli- ja diversiteettipolitiikka sekä kansalliseen rahapelitoimintaan (National Lottery) liittyvät asiat. DCAL rahoittaa useita riippumattomia julkishallinnon yksiköitä (NDPB), kuten Pohjois-Irlannin Arts Councilia, kansallismuseota ja -galleriaa sekä museolautakuntaa (Northern Ireland Museums Council). Aluehallinto tukee yhdessä Invest Northern Ireland -aluekehitysviranomaisen kanssa myös Pohjois-Irlannin tv- ja elokuvatoimialojen kehittämisorganisaatiota (Northern Ireland Screen Commission). Näiden lisäksi aluehallinto tukee suoraan paikallista kulttuuritoimintaa, kuten museoita.

Muita luovien toimialojen kehittämiseen liittyviä organisaatioita

NESTA, National Endowment for Science, Technology, and the Arts

Iso-Britannian parlamentti perusti NESTAn vuonna 1998 tavoitteenaan edistää luovuutta ja innovaatiotoimintaa ("to help maximise the UK's creative and innovative potential"). NESTA investoi aloitteleviin yrityksiin, ylläpitää omia tutkimus- ja kehittämisohjelmiaan sekä pyrkii edistämään innovaatiopolitiikkaa Britanniassa. Toimintaansa varten NESTA sai perustamisvaiheessa lahjoituksen (endowment). NESTA rahoittaa toimintaansa lahjoituksen koroilla, sijoituksistaan saamallaan tuotoilla sekä erinäisillä julkiselta ja yksityissektorilta saamallaan avustuksilla.

BIS, Department for Business, Innovation and Skills

BIS on toimintansa kesäkuussa 2009 aloittanut ministeriö "whose key role will be to build Britain's capabilities to compete in the global economy". BIS muodostettiin kahdesta entisen kaupp- ja teollisuusministeriön tehtäviä hoitaneesta yksiköstä (Department for Innovation, Universities and Skills DIUS & Department for Business, Enterprise and Regulatory Reform BERR).

Luovat toimialat – politiikkaa ja ohjelmia

Luovat toimialat (creative industries) tulivat osaksi poliittista terminologiaa Labour -puolueen parlamenttivaalivoiton jälkeen vuonna 1997. Jo samana vuonna pääministeri Tony Blair nimitti eri hallinnonalojen ja yksityisen sektorin edustajista koostuvan työryhmän (Creative Industries Task Force, CITF) toimimaan neuvoa-antavana elimenä luovien alojen kehittämistyössä. Työryhmän työskentelyn tavoitteena oli lisätä tietoisuutta luovista toimialoista ja niiden taloudellisesta merkityksestä, arvioida toimialojen kasvun mahdollisuuksia ja uhkia sekä tehdä ehdotuksia toimialojen kehittämiseksi. Luovat toimialat työryhmä määritteli seuraavasti: "those industries which have a potential for wealth and job creation through the generation and exploitation of intellectual property". Luoviin toimialoihin kuuluivat mainonnan, taide- ja antiikkimarkkinoiden, arkkitehtuurin, käsityön, muotoilun, muodin, elokuvan (ja videon), interaktiivisen vapaa-ajanohjelmistoteollisuuden, musiikin, esittävien taiteiden, kustannustoiminnan, ohjelmistoteollisuuden (ja tietokonepalveluiden) sekä television ja radion toimialat.

Työryhmä julkaisi vuonna 1998 ensimmäisen valtakunnallisen luovia toimialoja koskevan kartoituksen (Creative Industries Mapping Document), josta julkaistiin päivitetty versio vuonna 2001. Kartoituksissa luovat toimialat osoitettiin taloudellisesti merkittäviksi ja niiden kasvu todettiin nopeammaksi kuin muiden toimialojen keskimäärin. Lisäksi kartoitettiin toimialakohtaisia mahdollisuuksia ja uhkia. Työryhmä identifioi myös kuusi keskeistä luovien alojen kehittämisteemaa. Ne olivat vienninedistäminen, osaaminen ja koulutus, rahoitus, verotus ja lainsäädäntö, tekijänoikeudet sekä alueelliset kysymykset. Nämä teemat ovat vaikuttaneet myöhemmin tehtyyn luovien toimialojen kehittämistyöhön.

CITF-työryhmä toimi vuosina 1997 – 2000. Sen työtä pyrittiin jatkamaan monien eri tahojen voimin. Hallinnon tason aloitteista vastaamaan perustettiin poikkihallinnollinen ministeritason luovien toimialojen strategiaryhmä (Ministerial Creative Industries Strategy Group). Tämän lisäksi eri ministeriöillä ja niiden alaisilla laitoksilla on kohdistettuja aloitteita luovien toimialojen eri osa-alueille ja toimi- ja teollisuudenalat työskentelevät yhteistyössä toimintatapojen kehittämiseksi.

Esimerkiksi luovien toimialojen viennin edistämiseksi perustettiin jo CITF-työryhmän alaisuuteen hallinnon ja toimialojen edustajista koostuva viennin edistämisen asiantuntijaryhmä (Creative Industries Export Promotion Advisory Group CIEPAG). Ryhmän vuonna 1999 julkaisemassa strategiaperussuunnitelmassa (Creative Industries Exports: Our Hidden Potential) hahmoteltiin luovien toimialojen vientiä SWOT-analyysin kautta sekä tarkasteltiin toimialoja klusteripohjaisen jaottelun mukaisesti. Toimialat jaoteltiin sisältö-, muotoilu-, kulttuuriperintö- ja matkailu- sekä esittävän taiteen klustereihin. Viennin onnistumisen edellytykseksi nähtiin julkishallinnon ja elinkeinoelämän yhteistyö, vienninedistämisen organisoiminen (oma toimielin), toimenpiteiden ja ohjelmien koordinaatio sekä informaation hallinta. Asiantuntijaryhmä lopetti toimintansa 2002, jonka jälkeen sen työtä jatkoivat klusteripohjaisen jaottelun mukaisesti muodostetut viennin yhteistyöelimet Creative Exports Group (CEG) (vastuualueinaan elokuva, televisio, radio, kustannustoiminta ja musiikki), Design Partners sekä Performing Arts International Development (PAID).

Näistä Creative Exports Group (CEG) on DCMS:n ja Iso-Britannian hallituksen UK Trade & Investment (UKTI) -vienninedistämisorganisaation hallinnoima yhteistyöelin. Vuonna 2002 toimintansa aloittanut CEG pyrkii edistämään luovien toimialojen yritysten ulkomaankauppaa koordinoimalla toimialojen ja julkishallinnon edustajien välistä toimintaa. CEG:iin kuuluvat DCMS:n, UKTI:n sekä luovien toimialojen kauppayhdistysten lisäksi muun muassa British Council ja aluekehitysviranomainen London Development Agency (LDA). Design Partners pyrkii auttamaan muotoilualan vientiyrityksiä tunnistamaan uusia mahdollisuuksia ja kohdemarkkinoita ulkomailla ja siten kasvattamaan muotoilutoimialan ulkomaankauppaa. Toimialavetoinen vientiorganisaatio Performing Arts International Development (PAID) pyrkii hankkimaan lisää rahoitus- ja tukilähteitä, tuottamaan hyviä käytäntöjä sekä hakemiston hyödyllisistä

kontakteista esittävien taiteiden sektorilla. Se tukee ulkomailla kiertävien taiteilijoiden ja yritysten uusien mahdollisuuksien kehittämistä ja maksimointia.

Nykytilanne

Nykyisin vastuut luovista toimialoista ovat jakautuneet seuraavasti: DCMS vastaa arkkitehtuurin, taide- ja antiikkimarkkinoiden, käsityön, muodin, elokuvan ja videon, musiikin, esittävien taiteiden sekä television ja radion toimialoista. Mainonnan, tietokone- ja videopelien, muotoilun ja kustannustoiminnan osalta DCMS jakaa vastuun Department for Business, Innovation & Skills (BIS) -ministeriön kanssa. Lisäksi BIS vastaa ohjelmistotoimialasta.

DCMS tekee luovia toimialoja koskevaa työtä seuraavilla osa-alueilla:

- Creative Economy Programme – vuonna 2005 käynnistynyt luovien toimialojen kehittämisohjelma
- tuotteiden ja palvelujen vienti
- koulutus ja osaaminen – hallitus on tehnyt useita aloitteita ja rahoitussuunnitelmia osaamisen kehittämiseksi ja koulutuksen tukemiseksi luovilla toimialoilla
- alueellinen tuki – alueorganisaatioiden toiminnan piiriin kuuluvat monet luoville toimialoille merkitykselliset asiat, kuten rahoituksen myöntäminen
- yritystuki ja rahoitus – DCMS pyrkii toimimaan yhteistyössä muiden hallinnonalojen ja organisaatioiden kanssa varmistaakseen luovan toimialan yrityksille riittävästi tukea ja mahdollisuuksia saada rahoitusta
- sekä pyrkii valvomaan politiikkoja, joilla on vaikutusta luoviin toimialoihin
- verotus ja lainsäädäntö – DCMS toimii yhteistyössä veroviranomaisten kanssa luovia toimialoja koskevissa verotuksellisissa ja lainsäädännöllisissä asioissa
- tekijänoikeudet – Iso-Britannian hallinnossa immateriaalioikeuksiin liittyvistä asioista vastaa BIS:n alainen UK Intellectual Property Office. DCMS toimii yhteistyössä viraston kanssa varmistaakseen, että luovien toimialojen tarpeet tulevat huomioiduiksi immateriaalioikeuksiin liittyvien suositusten toimeenpanossa.

Creative Economy Programme CEP

Marraskuussa vuonna 2005 DCMS käynnisti luovan talouden ohjelman (Creative Economy Programme CEP), jonka tavoitteena oli kartoittaa luovien toimialojen kasvun ja tuottavuuden ajurit sekä kehityksen esteet, ja tältä pohjalta kehittää ja toteuttaa luovien toimialojen strategia. Euroopan kulttuuripolitiikkoja käsittelevän Compendium-sarjan Iso-Britanniaa koskevassa osassa CEP-ohjelmaa kuvataan seuraavasti: ”the Creative Economy Programme is the first step in the DCMS’ goal to make the UK one of the world’s creative hubs by ensuring that the most is made out of the country’s creative talents, raising awareness of the industry, creating a shared vision across national, regional and local stakeholders and developing policy and partnerships” (Compendium, Country Profile United Kingdom, 2008).

Ohjelma on keskittynyt seitsemään osa-alueeseen, joita pidetään luovien toimialojen tuottavuuden ajureina: koulutus ja osaaminen (skills), kilpailu ja immateriaalioikeudet, teknologia, liiketoiminnan tuki ja rahoituksen saatavuus, monimuotoisuus, infrastruktuuri sekä tutkimus ja analyysi. DCMS kokosi asiantuntijaryhmät jokaisen asiakokonaisuuden ympärille. CEP julkaisi näiden seitsemän asiantuntijaryhmän työhön perustuvat raportit vuonna 2006, Staying Ahead - tutkimusraportin vuonna 2007 sekä Creative Britain -strategiapaperin vuonna 2008. Lisäksi CEP-ohjelman toimeksiannosta on tehty useita Britannian luovia toimialoja koskevia selvityksiä.

Esimerkkejä alueellisista ja paikallisista aloitteista

Creative Scotland on uusi, Skotlannin aluehallinnon perustama ja vuoden 2010 alussa toimintansa aloittava organisaatio, joka muodostetaan yhdistämällä tv- ja elokuva-alan kehittäjäviranomaisen Scottish Screenin ja Skotlannin Arts Councilin toiminnot. Se on riippumaton julkishallinnon yksikkö ja sen tehtäväksi tulee luovien, taide-, elokuva- ja televisiotoimialojen kehittäminen. Uuden organisaation ensimmäisenä aloitteena on perustettu Creative Scotland Innovation Fund -rahasto. Rahaston pääoma on £ 5 miljoonaa ja sen toiminnan tavoitteena on tukea skotlantilaisia taiteilijoita rahoittamalla uusia teoksia, yhteistyöprojekteja ja residenssitoimintaa, tukea julkisen sektorin toimijoiden ja taiteilijoiden välistä yhteistyötä, tarjota käytännön apua uusille luovien toimialojen yrittäjille sekä pyrkiä tarjoamaan vaihtoehtoisia rahoituskanavia Skotlannin taiteilijoille ja yrittäjille taloudellisen taantuman aikana.

Cultural Enterprise Office (CEO) tarjoaa kehittämis- ja tukipalveluja skotlantilaisille luovien ja kulttuurialojen toimijoille. Vuonna 2001 toimintansa aloittanut CEO tarjoaa asiakkaidensa käyttöön tietoa ja henkilökohtaista yritysneuvontaa sekä järjestää tapaamisia luovien ja kulttuurialojen toimijoille. CEO:lla on useita toimipaikkoja ympäri Skotlantia. Marraskuun alussa 2009 se ryhtyi Creative Scotland Innovation Fund -rahastosta saamansa tuen turvin hallinnoimaan NESTAn kehittämää Starter for 6 -ohjelmaa. Ohjelmaan osallistuvat yritykset saavat mahdollisuuden apurahaan sekä yrityksen kasvua ja yritystoiminnan suunnittelua koskevaa neuvontaa.

Walesin aluehallinto perusti Wales Creative IP Fund -rahaston vuonna 2005. Rahaston kautta pyritään tukemaan walesilaista elokuva-, televisio-, uusmedia- ja musiikkituotantoa. Rahasto päätettiin perustaa Walesin luovien toimialojen kehittämisstrategian sisältämien toimenpide-ehdotusten pohjalta. Walesilaisten pk-yritysten rahoittajana toimiva Finance Wales hallinnoi rahastoa Walesin aluehallinnon puolesta. IP-Fund toimii tuotantojen ”gap financierina” muun jo varmistetun rahoituksen ohella. IP Fund toimii kaupalliselta pohjalta ja se on myöntänyt rahoitusta tuotantoa kohden £ 50 000 - 700 000. Vuoden 2008 loppuun mennessä IP Fund oli investoinut yli £ 5 miljoonaa yhdeksään elokuvaan, kolmeen tv-tuotantoon, yhteen uusmediaprojektiin ja kahteen dokumenttiin.

Creative Industries Innovation Fund on Pohjois-Irlannin aluehallinnon vuonna 2008 perustama luovien toimialojen siemenrahasto. Rahaston perustamisen taustalla oli Pohjois-Irlannin aluehallinnon hallitusohjelmaan 2008-2011 kirjattu tavoite kasvattaa luovien toimialojen sektoria 15% vuoteen 2011 mennessä. Rahasto muodostuu kahdesta rahoituslinjasta, joista toinen on suunnattu luovien toimialojen yrityksille ja toinen sektorin kehittäjätahoille. Pohjois-Irlannin innovaatorahasto on sitoutunut myöntämään luovien toimialojen siemenrahastoon £ 5 miljoonaa vuoteen 2011 mennessä.

Lähteet

Creative Scotland. Internetsivut < <http://www.creativescotland.org.uk/> >

Cultural Enterprise Office. Internetsivut < <http://www.culturalenterpriseoffice.co.uk/website/> >

Department for Culture, Media and Sport. Internetsivut < <http://www.culture.gov.uk/> >

Department for Business, Innovation and Skills, BIS. Internetsivut < <http://www.berr.gov.uk/> >

Fisher, Rod & Leyssen, Ledy (2008) United Kingdom. Country Profile. Compendium – Cultural Policies and Trends in Europe. < <http://www.culturalpolicies.net/web/index.php> >

Kanerva, Anna (2004) Kansainväliset luovuusstrategiat -selvitys. Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämistätiö Cupore. < http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Kulttuuri/kulttuuripoliitikka/linjaukset_ohjelmat_ja_hankkeet/luovuusstrategia/liitteet/KvselvitysCUPORE.pdf >

NESTA, National Endowment for Science, Technology, and the Arts. Internetsivut < <http://www.nesta.org.uk/> >

O'Connor, Justin (2007) The cultural and creative industries: a review of the literature. A report for Creative Partnerships. Creative Partnerships, Arts Council England. < <http://www.creative-partnerships.com/data/files/cultural-creative-industries-15.pdf> >

Pääministeri Gordon Brownin viralliset internetsivut (organisaatiomuutoksista) < <http://www.number10.gov.uk/Page19525> >

Wales Creative IP Fund Finance Walesin internetsivuilla < http://www.financewales.co.uk/what_we_do/how_we_invest/creative_projects.aspx >